

Makedonija (A.V.): **Lega:** Tesalija-J, Epir, Ilirija-Z, Trakija-S, polotok Haldika-V. Ločili so se od drugih prebivalcev, zato so jim Grki pravili barbari. **Gl.mesto:** Paja (Ajge). **Živeli od:** ruda, poljedelstvo, živinoreja, trgovina-les. **Vladale:** lokalne dinastije -> upirale vsaki centralizaciji oblasti. **Razvoj:** Že pred Filipom II (359-336), Filipu uspelo zlomiti moč kraljevih družin, dobiti nadzor nad rudo, ustvariti najboljšo vojsko v Gr., spremeniti Mak. v najmočnejšo silo Gr. **Filipova osvajanja (359):** cilj: Makedoniji podvrže vso Grčijo. Do novih ozemelj po diplomatski poti (podkupi), če ni uspelo je uporabil vojsko. Kmalu sta v Atenah nastali 2 stranki: **makedonska** (Ajshines, Izokrates) in **protimakedonska** (Demosten). **Bitka pri Haironeji:** 338pnš, Atenci poraženi, Filip dobi nadzor nad Gr., Korinški zaliv. **Demosten:** najboljši gr.govornikštudiral govorništvo, 8x je prepisal knjigo Peleponeška vojna. Pisal **filipike** (4) – govori proti Filipu > pojem za dober in polemičen govor. V svojih govorih zavzemal za samostojnost grške države. **Mak. falanga(bojni red):** zasluge za Fuilipa [njegov] vojski. **Osnova vojske:** pehota, konjenica. **Pehota:** vojak 7m dolgo sulico-sarisio, meč, bronast ščit. **Konjenica:** na krilih. **NOVA TAKTIKA:** poševni bojni red (okrepljeno napadalo krilo predrlo sovražnike, napad izza hrbta).

Aleksander V.: pohod: 1. 334pnš (30.000 pešcev, 5000konjenikov) vdor v Az. (perzija). **Bitka pri Graniku:** A.V:perzijska vojska. Bitka pri Issu: 333pnš, AV:per. (vodja Darej III < zajel njegovo družino). Naprej je šel v Egipt. Tam imenovan za sina sončnega boga, pri delti Nil ustvaril mesto Alexandrijo, medtem osvojil že vso državo. **Pomen Al.države:** od sredozemlja do Indije, denar: srebro, razvoj trgovine. Na ozemlju so začela nastajati nova grška mesta. Grščina izpodrinila aramejščino in postala svetovni jezik. Osvajanja velik pomen za znanost. A. je umrl ne da bi določil naslednika. **Ptolemejski Egipt: ptolemej** – vojak, politik, zgodovinar. Utemeljitelj dinastije Ptolemejevcev < v Eg. 300let.**svoji državi priključil:** palestino, fenecijo, ciper, egejske otoke, del M.Az, Kireno. Egipt spremenil v eno najtrdnjših helenističnih držav. **Uvedel:** nov kult, organiziral armado, preuredil gosp, dogradili Aleksandrijo (ql.m.Eg.). Ptolemejci vladali kot faraoni. Ptolomejska dinastija do 30pnš, ko je zadnja kraljico Kleopatro odstavil Oktavijan, kasneje cesar Avgust, s tem Egipt postane rimska provinca. **Makedonija:** dinastija Antigonidov (borila z vpliv v Gr.). gr.mesta so se združevala v zveze. Najpomembnejša Eolska in Ahajska. Mesta so bila samostojna, skupna skupščina. Obe zvezi sta se borili proti prihodu Rimljanov. **Prihod Rimljanov:** 3.st.pnš, v Jad.morju spopadli Iliri in Issi (+rimljani<prvič vmešani v grške zadeve). Potem so se še zapletli v vojno pri Antigonidi in jih v 3h mak.vojnah porazili. Zadnjega mak.kralja odpeljali v ujetništvo. **Helenizem:** (323-30). < ko so Rim.zavzeli zadnjo helenistično državo Egipt. Niti Rim.osvojitvev helenizma ni mogla spodriniti. **Središče** helenizma je bila Aleksandrija < zgrajeno po predpisih helenističnega načrtovanja. 1/3 mesta je zavzemala palača. V palači je bil muzeion [akademija znanosti starega sveta]. **Znanost. Erastoten:** literat, filozof, znanstvenik. Izračunal obseg zemlje, narisal najboljši zemljevid. **Evklid:** ustanovil matematično šolo. Bil največji geometer antične dobe. Njegov učenec **Arhimed:** matematik, fizik. Uvedel znake in števila, izračunal PI, zakon o specifični teži telesa. Iznajdba vodnega vijaka.

Rimljani: Italija – indoevropskega izvora: Italiki. **Gosp:** pastirstvo, poljedelstvo (etruščani). Bilo so zlatarski mojstri. **Kult.Etruščanov:** z vsem vplivali na Rim. Od njih so Rim.povzeli gradnjo cest, vodovodov, mostov, prekopov. Etruščanska **religija** podobna rimski. Bili so mnogobožci. (bog:nebes, morja, zemlje). Najvišji bog Tinia z ženo Uni. Etruščani znani po nekropolah. Trupa pokopavali v sarkografih. Okrašeni z reliefi. Et. So bili pomemb.posredniki med Gr in Rimom. **Grki:** prevzeli nadzor nad pomorstvom in trgovino.

Nastanek Rima – rim.kralji: simbol rima: volkulja. **Rojstvo mesta** – legenda o Romu in Remu. Ustanovitev 753 pnš. **Kralji:** 1. Romul, 2. Numa Pompilj, 3. Tul Hostij, 4. Ank Marcij, 5. Tarkvinij Prisk, 6. Servij Tulij, 7.Tarkvini Superbus. **Politična ureditev:** kralj-rex (hkrati bog). Svet starešin – senat.

Padec monarhije in nastanek aristokratske republike: Magistrati [imenujejo **Diktator** (za 6 mesecev v vojni; imenuje poveljnika in konjenice). **2 konzula** (vrhovno vojaško poveljstvo, sodstvo, finance, najvišja oblast, medsebojni nadzor, upravna oblast) **Petroji** (8, sodna oblast nad rimljani, podrejeni konzuloma, uradna oblast, medsebojni nadzor), **Cenzorji** (podrejen položaj, medsebojni nadzor). [centruzijska skupščina. **Edili** (policijska oblast, tržni nadzor, skrb za svetišča, praznovanja), **Kvestorji** (državna blagajna)] tribunska skupščina. **Ljudski tribun** (veto), **Plebejski edili** [plebejska skupščina. **Seant** – 300 članov, najvišja oblast.

1.punska vojna: 3.st.pnš. spopad med rimljani in punci zaradi sicilije. Zahodni del sic. je bil kartažanski, vzhodni pa grški. Boj je trajal 23 let. Zmagali so Rimljani, premagali Kartažane in izsili mirovno pogodbo. Sicilija je postala 1.rimska provinca kmalu zatem pa so si podredili še Sardinijo in Korziko-2.rim.provinca. Kartažani so izgubo Sicilije nadomestili z ozemljem v Španiji.